

Prædiken af Morten Munch
16. s. e. trin / 5. okt. 2014
Tekst: Joh 11,19-45

MED RETNING MOD LIVET

Midtvejspåske

Denne søndag er blevet kaldt for midtvejspåske.

Hvis vi forestiller os kirkeåret som en cirkel med jul og nytår øverst og finder påsken et sted på cirkelens højre side, kan vi tegne noget der ligner en diameter over til den anden side af cirklen. Så rammer vi 16. søndag i trinitatis, sådan cirka.

Her midt i løvfaldstiden puster Ånden til det nedfaldne løv og minder os om påskens gennembrydende liv. Opstandelsesbudskabet skal ikke gå i glemmebogen. Det var det budskab, der satte trinitatistiden i gang, den kristne vandring gennem livet – og det er også ved det budskab om Jesu død og opstandelse, at vandringen skal gennemføres og fuldføres.

Det bliver vi mindet om her i dag gennem Jesu opvækkelse af Lazarus.

Sorgens kulisse

Kulissen omkring begivenheden er præget af dels hjerteskerende sorg, dels underliggende bebrejdelse.

Først er der sorgen. Den kommer til udtryk i gråden, som Jesus også tager del i, endda meget åbenlyst: Vi hører, at han brast i gråd.

Han var ikke fjern og ophøjet. Han var medmenneske i ordets dybeste forstand. Han er ikke kun vor Herre, der i almagt underlægger sig døden. Han er også vores bror; den der kan have medfølelse med os, fordi han selv, med Hebræerbrevets ord, er prøvet i alt.

Jesus er ikke bange for, at gråden fjerner troens tilstedeværelse og dermed underrets mulighed. Han forhaster sig ikke. Han giver sig tid til at mærke smerten.

Ja, faktisk har han ifølge kapitlets åbning med vilje gjort rejsen til Bethania langsommelig, fordi han ved, at Gud vil noget større end en helbredelse.

Gud skal herliggøres ved en dødeopvækkelse, ikke for at vise sine guddommelige muskler men for at give et tegn, der peger frem mod Jesu opstandelse og dermed alle de troendes opstandelse til evigt liv.

Jeg er sikker på, at Jesus allerhelst ville løbe så hurtigt, han kunne hen til den familie, han stod så nær. Men han bøjede sig under Guds plan: Underet skulle indfinde sig på et tidspunkt, hvor alle menneskelige muligheder var opbrugt, og hvor selv forrådnelsesprocessen - med hvad dertil hører af liglugt - skulle være sat i gang.

I de tre dage der går, inden Jesus ankommer, forestiller jeg mig, at en smerte har hobet sig op i ham. Han vidste, hvad søstrene gennemgik – han mærkede dødens hærgen på dem, han stod allernærmest. Det er vel denne ophobede smerte, han ikke længere kan holde tilbage, når han ser Maria græde. Han brast i gråd.

Bebrejdelsens kulisse

Ud over sorgen indgår der også en tone af bebrejdelse i kulissen.

Først fra Martha: Herre, havde du været her, var min bror ikke død. Dernæst ordret gentaget fra Maria: Herre, havde du været her, var min bror ikke død. Den ens formulering tyder på, at det er noget, de har talt med hinanden om og bekræftet hinanden i.

Endelig kommer bebrejdelsen fra nogle af de tilstedeværende: Kunne han, som åbnede den blindes øjne, ikke også have gjort, at Lazarus ikke var død?

Kulissen er velkendt med sin blanding af sorg og bebrejdelse.

Især når der er tale om en tidlig død, hvor et menneske knap havde fået taget hul på livet eller stod i sin bedste alder. Så melder spørgsmålene sig. Kunne det ikke være undgået? Og hvorfor lige os?

Der kan være selvbekrejdelse, bebrejdelser mod sygehusvæsnet eller mod Gud.

Jesus går ind i denne kulisse af smerte og bebrejdelse – og han giver plads til begge dele. Jesus giver plads til smerten ved selv at tage del i den – og senere i sin død på korset gør han sig i endnu videre forstand til ét med menneskehedens smerte og bærer den.

Jesus giver plads til bebrejdelsen ved at lade den stå uimodsagt – i hvert fald i de to sidste af de tre tilfælde. Her får det lov til at stå. Han giver ingen forklaringer.

Evangeliets svar

Kun indirekte gives en kommentar: "Din bror skal opstå". Ordene falder lige efter Marthas indledende bebrejdelse.

Det er ikke et svar på lidelsens hvorfor. Det handler ikke om årsag. Det er fremadrettede håbsord, der forsikrer os om, at Gud ikke er passiv, selv om alt ser sådan ud. For der kommer en dag, hvor livet vil sejre.

Baggrunden for livets sejr er Jesu villighed til at tage synden og døden på sig og derigennem bane vej for livet.

Evangeliets svar på teodice, spørgsmålet om Guds retfærdighed i en lidelsesfyldt verden, er dybest set korset. I Jesu død og opstandelse går Gud ind i lidelsen for at overvinde den.

Overvindelsen kommer i to etaper. Først giver Jesus sit *mægtige ord*: Din bror skal opstå. Dernæst følges ordet op i den *mægtige handling*: Lazarus træder ud af graven!

Evangeliets trøst i en verden af tab og ødelæggelse er Jesu mægtige ord og handling: *Ordet* om at det brudte skal rejses til ny helhed – og

handlingen der i dagens beretning i glimt og som et tegn peger frem på den fuldendelse af Guds rige, vi venter på.

Det, som Gud har begyndt, vil han også fuldføre. Det er det budskab, der lyder til os i dag.

Samtidig forkyndes det til os, at der hvor der indfinder sig en forsinkelse mellem Jesu løfte og dets opfyldelse – også der er Gud os ganske nær og deltagende i vor smerte og lyttende til vore spørgsmål.

Døden – fjende eller overgang til liv?

Den tyske filosof Martin Heidegger påstår, at menneskets liv er et 'Sein zum Tode', en væren der er rettet mod døden. Efterårets nedfaldne løv og frugter synes at give ham ret.

Men evangeliet påstår det modsatte takket være Guds komme til os i Jesus Kristus. I ham er menneskelivets retning ændret til et 'Sein zum Leben', en væren rettet mod livet.

Den, som tror på mig, skal leve, om han end dør. Døden er stadig en del af tilværelsen, men dens brod er fjernet gennem håbet om opstandelsen.

Selv om døden venter forude og ifølge epistelteksten er og bliver en fjende af livet (den sidste fjende, 1 Kor 15), er den i Kristus forvandlet til en overgang til det uendeligt rigere liv i Guds evighed. Døden er for troen en port til den uforgængelighed, vi skjult bærer på som en skat.

Som Bonhoeffer sagde, da han som 39-årig af gestapo blev ført til sin henrettelse i slutningen af 2. verdenskrig: Dette er enden – men for mig er det begyndelsen til livet.

Den svenske nu afdøde karmelittermunk Wilfrid Stinissen siger om/til den kristne: "Du har allerede foregrebet døden i det øjeblik, du blev kristen. Da forlod du dit lille trange egoistiske liv for at træde ind i Kristi ubegrænsede liv. Fra det øjeblik er du i livet for altid og for evigt" (I dag er Guds dag, s.353).

Livsudvikling

Gud har i Kristus sat os ind i Livet med stort L. Det er det liv, vi må øve os i at folde ud os og leve i. Hver gang synden og døden vil vikle os ind i sine ligklæder, insiterer Jesu røst på udvikling – livets udvikling.

Lazarus, kom ud! Og vi kan indsætte vores eget navn: Morten, kom ud! Sara, kom ud! Jørgen, kom ud!

Lad dig ikke indvikle i din selvoptagethed og selvmedlidenhed. Kreds ikke om dig selv. Følg din mester. Lev for andre. Lev for kærligheden.

Guds ære, sagde kirkefaderen Ireneæus (2. årh.), er det levende menneske – vi kunne tilføje: det af synden og døden udviklede menneske. Det er målet for den kristne vandring mod livet.

Jesus opstår ikke af døden for sig selv. Han opstår ikke alene. Han vil som den opstandne drage alle til sig. Han drager os efter sig ind i sit eget liv; det liv han selv vil leve i os nu og altid.

Kristendom er fremadrettet. En kristen tror på fremtiden. Det inkluderer at tage vare på livets mange muligheder her og nu, ikke til egen vinding, men til bedste for andre. Men en kristen gror ikke fast. Han eller hun er på vej mod det større og kaldes til at åbne sig for Guds liv og dets fulde udvikling i Guds herlighed.

Vort livs jordiske kulisse skifter. Det kan til tider være mærket af tab, ligesom de to søstre; til andre tider kan det være mærket af glæde, ligesom glæden også kom til dem efterfølgende.

Gennem alle kulisseskit står Jesu ord om sig selv fast: Jeg er opstandelsen og livet. Ligesom hans ord om den, der følger ham, står fast: Den, der tror på mig, skal leve, om han end dør.

Med det livshåb sendes vi ud i verden – med løftet om at han vil være med os alle dage, også her i efterårsdagene.

Amen.